

Αναρτήθηκε στις: 21-07-16 12:03

Συνέντευξη της Τέσου Μπάϊλα στον Ελπιδοφόρο Ιντζέμπελη

Η γραφή έχει τη δύναμη να κάνει τον άνθρωπο να επαναπροσδιορίσει τις χαμένες αξίες και να δημιουργήσει πυρήνες αντίστασης

Η Τέσου Μπάϊλα κατάγεται από τις Κυκλάδες αλλά γεννήθηκε στον Πειραιά. Σπούδασε ιστορία ελληνικού πολιτισμού και μετάφραση λογοτεχνίας. Ασχολείται με τη φωτογραφία και ατομικές της εκθέσεις έχουν φιλοξενηθεί στο πανεπιστήμιο Gakugei της Ιαπωνίας και στην Αθήνα. Είναι συντάκτρια του λογοτεχνικού περιοδικού "Κλεψύδρα". Παράλληλα δημοσιεύει δοκίμια σε εφημερίδες και περιοδικά. Μπορείτε να επικοινωνήσετε με τη συγγραφέα στο ιστολόγιο: <http://tbailavaila.blogspot.com>. Η Τέσου Μπάϊλα μιλάει με αφορμή το τελευταίο της μυθιστόρημα Άγριες Θάλασσες, το οποίο κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Ψυχογιός.

ΕΡ. Από πότε ξεκινήσατε να γράφετε;

ΑΠ. Άρχισα να ασχολούμαι συστηματικά με το μυθιστόρημα το 2008. Παλαιότερα έγραφα σποραδικά σε διάφορα έντυπα κάποια κείμενα δοκιμακού κυρίως χαρακτήρα. Όταν όμως ένιωσα ότι μπορώ να δοκιμάσω τον εαυτό μου στη συγγραφή ενός μυθιστορήματος τότε μπήκα σε μια νέα διαδικασία που άλλαξε κυριολεκτικά τη ζωή μου. Σε όλη μου τη ζωή όμως υπήρξα αναγνώστρια και αυτή η ιδιότητά μου έχει καθορίσει σε σημαντικό βαθμό τη σχέση μου με τη γραφή.

ΕΡ. Τι είναι αυτό που σας κάνει να γράφετε και να εμπνέεστε; Μήπως η γραφή

είναι ένα ασίγαστο πάθος;

ΑΠ. Η γραφή είναι ο τρόπος που μπορώ να εκφράσω τις ανησυχίες μου, τους προβληματισμούς μου, να καταγράψω όλα όσα κινητοποιούν τις ευαισθησίες μου και υπό αυτή την έννοια μια αναγκαία συνθήκη ζωής για μένα, μια βαθιά προσωπική αναγκαιότητα για επικοινωνία.

ΕΡ. Πριν από λίγο καιρό εκδόθηκε το μυθιστόρημα «Άγριες θάλασσες», από τις εκδόσεις Ψυχογιός. Ποιος ήταν ο λόγος που το γράψατε;

ΑΠ. Είχα την τύχη να γνωρίζω προσωπικά μέλη της οικογένειας του Μιλτιάδη Χούμα και συγκεκριμένα τους μικρότερους γιους του, Νίκο και Γιάννη. Έτσι λοιπόν συνομιλώντας μαζί τους βρέθηκα μπροστά σε μια σελίδα της Ιστορίας που ήταν καταδικασμένη να σβήσει στη λήθη του χρόνου, όταν μοιραία χαθούν οι άνθρωποι που γνωρίζουν. Ένωσα την αγωνία στη φωνή των παιδιών του, μια αγωνία για μια ιστορία που δεν αφορούσε μόνο τον πατέρα τους αλλά και την Ελληνική ναυτοσύνη στο σύνολό της και μάλιστα σε μια συγκεκριμένη χρονική περίοδο για την οποία λίγα πράγματα είναι γνωστά. Λίγο αργότερα και συγκεκριμένα πριν από δυο χρόνια παραβρέθηκα σε μια Έκθεση με τα προσωπικά αντικείμενα του καπετάνιου στην Πινακοθήκη του Δήμου Πειραιά και τότε η συγκινησιακή φόρτιση έγινε ακόμη μεγαλύτερη. Τότε ζήτησα από τα παιδιά του να μου επιτραπεί να γράψω τη μυθιστορηματική μαρτυρία όλων αυτών των γεγονότων με αφετηρία τη δράση και τη ζωή του πατέρα τους. Ήταν πολύ συγκινητική για μένα η στιγμή που κράτησα στα χέρια μου το ημερολόγιο του Μιλτιάδη Χούμα και ήρθα σε επαφή με τα προσωπικά του αντικείμενα, μάρτυρες όλα μιας εποχής που σβήνει μέσα στη σκόνη του χρόνου. Κάπως έτσι ξεκίνησα την περιπέτεια της συγγραφής αυτού του βιβλίου, «μια περιπέτεια στο λευκό των σελίδων», όπως λέει ο Φλομπέρ, αλλά σίγουρα μια πολύ σημαντική εμπειρία για μένα.

ΕΡ. Διαβάσαμε ότι το μυθιστόρημα είναι βασισμένο σε αληθινή ιστορία. Δεν είναι δύσκολο να αναπαραστήσουμε μια πραγματική ιστορία;

ΑΠ. Οι «Άγριες θάλασσες» είναι μια αληθινή ναυτική Ιστορία που διαδραματίστηκε κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Πρόκειται για τη μυθιστορηματική βιογραφία του Σαμιώτη καπετάνιου Μιλτιάδη Χούμα, ο οποίος τα ταραγμένα εκείνα χρόνια του πολέμου στρατολογήθηκε στη συμμαχική οργάνωση MI 9 που είχε ιδρύσει ο Άγγλος φιλέλληνας Μάικλ Πάρις και διέθεσε τον εαυτό του και το καΐκι του, την «Ευαγγελίστρια» για τη διάσωση και διαφυγή των συμμάχων και των Ελλήνων αγωνιστών προς τη Μέση Ανατολή. Το βιβλίο στηρίχτηκε σε μια ογκώδη βιβλιογραφία που μου παραχωρήθηκε από την οικογένεια του Μιλτιάδη Χούμα και σε απόρρητα έγγραφα και μαρτυρίες της εποχής που παρουσιάζονται για πρώτη φορά. Περιγράφει επίσης τη συγκλονιστική περιπέτεια του Τζον Κέιπς, του μοναδικού ανθρώπου που κατάφερε να επιζήσει από το φοβερό ναυάγιο του υποβρυχίου Περσεύς, τη σχέση του Μιλτιάδη με την Ελένη, τη μετέπειτα γυναίκα του και την αγάπη που μοιράστηκαν στα δύσκολα μεταπολεμικά χρόνια. Η συγγραφή αυτού του βιβλίου ήταν πραγματικά ένα δύσκολο εγχείρημα για εμένα, καθώς έπρεπε να εισχωρήσω συγγραφικά σε ένα συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο

και να κινηθώ εκεί με ακρίβεια. Το γεγονός μάλιστα ότι το βιβλίο αναφέρεται σε μυστικές οργανώσεις και για τη συγγραφή του χρησιμοποιήθηκαν άγνωστα αρχεία την έκανε ακόμη πιο δύσκολη αλλά ταυτόχρονα και πολύ γοητευτική. Πέρασα αρκετές ώρες απομαγνητοφωνώντας τις εκμυστηρεύσεις της ενενηντάχρονης σήμερα συζύγου του και σε όλη αυτή τη διαδικασία είχα δίπλα μου τον μικρότερο γιο του, τον Γιάννη Χούμα, ο οποίος με καθοδήγησε με υπομονή και πολλή αγάπη.

ΕΡ. Όλοι οι ήρωές σας μοιάζουν σαν τα πρόσωπα που ζουν δίπλα μας. Μήπως η εμπειρία βοηθά στο πλάσιμο των χαρακτήρων κατά τη γραφή;

ΑΠ. Μα οι μυθιστορηματικοί ήρωες είναι πράγματι όπως οι άνθρωποι που ζουν ανάμεσά μας. Οι ήρωες στις «Άγριες θάλασσες» υπήρξαν απλοί, καθημερινοί άνθρωποι. Δεν ήταν κάποιοι υπερήρωες. Απλώς όταν η ζωή τους έστησε μπροστά από τα προβλήματα εκείνοι είδαν μπροστά τους να διαγράφεται το χρέος τους και το ακολούθησαν. Είναι χαρακτηριστικό πως ο ίδιος ο Μιλτιάδης Χούμας δεν μίλησε ποτέ ξανά για όλη αυτή του τη δράση, δεν γύρεψε κανένα αντίκρισμα, και ό,τι έκανε το έκανε χωρίς ποτέ να σκεφτεί να το εξαργυρώσει. Κατά τη διάρκεια της συγγραφής αυτού του βιβλίου έπρεπε να τον κοιτάξω κατάματα και να προσπαθήσω να σκεφτώ τι άνθρωπος υπήρξε αυτός που όταν όλα τελείωσαν δε δέχτηκε να μιλήσει ποτέ και σε κανέναν λέγοντας πάντα: «Αυτά τέλειωσαν, πάνε πια». Το πλάσιμο του συγκεκριμένου ήρωα ήταν για μένα μια πρόκληση. Και αυτό που έκανα ήταν να ακολουθήσω τη στάση του, να μελετήσω τις αντιδράσεις του και βήμα-βήμα να τον αναπλάσω σημειώνοντας με την ίδια ευκολία τις αντιδράσεις τους, τις αδυναμίες του, τον χαρακτήρα του. Έζησα μαζί του για ένα μεγάλο διάστημα, βράχηκα από την ίδια θάλασσα που έβρεχε το καΐκι του, αφουγκράστηκα το φόβο του, τους κινδύνους που πέρασε, τις σκέψεις του. Αυτή η εμπειρία με βοήθησε να πλάσω τον χαρακτήρα του.

ΕΡ. Η οικονομική κρίση επηρέασε και το αναγνωστικό κοινό. Συνεχίζει να διαβάζει ο μέσος αναγνώστης;

ΑΠ. Συνεχίζει και αυτό είναι το παρήγορο. Ο δανεισμός των βιβλίων έχει αναθερμανθεί, οι βιβλιοθήκες υπάρχουν, ακόμα και αν κάποιος δε μπορεί να διαθέσει χρήματα για την αγορά ενός βιβλίου υπάρχουν γύρω μας πολλές λύσεις για όποιον θέλει να διαβάσει. Το βιβλίο ήταν πάντα ένα αντιστύλι στις δυσκολίες, σε περιόδους κρίσης ακόμη περισσότερο. Μια φωτεινή διέξοδος από τα φοβερά μονοπάτια της διάψευσης στα οποία βρεθήκαμε.

ΕΡ. Είναι η γραφή μια μορφή τέχνης που θα μπορέσει να δημιουργήσει πυρήνες αντίστασης για να ξυπνήσει ο αναγνώστης και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα με άλλη ματιά;

ΑΠ. Σίγουρα ναι. Η γραφή μπορεί και πρέπει να λειτουργεί εξεγερτικά. Έχει τη δύναμη να κάνει τον άνθρωπο να επαναπροσδιορίσει τις χαμένες αξίες και να δημιουργήσει πυρήνες αντίστασης. Η λογοτεχνία έχει άλλωστε και μια κοινωνική αποστολή να επιτελέσει. Και μπορεί να γίνει ένα πανίσχυρο όπλο, να γίνει αρωγός

στον αγώνα των απλών ανθρώπων ενάντια στην ανελευθερία, καθώς προκαλεί μια πνευματική εγρήγορση και αλλάζει την οπτική τους πάνω στα πράγματα. Μπροστά στο βάρβαρο κόσμο που γιγαντώνεται, στην ασχήμια του παρανοϊκού μοντέλου ζωής η μόνη διέξοδος είναι η εξέγερση και ο συγγραφέας οφείλει να γίνει η φωνή όλων εκείνων που δεν έχουν λόγο.

ΕΡ. Σήμερα βλέπουμε πολλούς νέους συγγραφείς να εκδίδουν μυθιστορήματα και ποιήματα. Όλες αυτές οι εκδόσεις βοηθούν να αναδειχτούν νέοι συγγραφείς και να ακουστούν νέες ιδέες;

ΑΠ. Σε θεωρητικό επίπεδο βοηθούν. Και είναι καλό που υπάρχει ένας πλουραλισμός στην τέχνη ακριβώς επειδή είναι εξαιρετικά σημαντικό να αναφανούν νέες ιδέες. Στην πράξη όμως αυτό που βλέπουμε είναι ένας τεράστιος αριθμός εκδόσεων που κυκλοφορούν με εξαιρετική ευκολία στις μέρες μας, χωρίς τα κείμενα να περνούν από κανένα φίλτρο ποιότητας. Το μόνο που προκαλούν είναι μια σύγχυση στον αναγνώστη για το τι τελικά είναι η λογοτεχνία. Στον μέσο αναγνώστη ή στον περιστασιακό γιατί ο συνειδητοποιημένος αναγνώστης δύσκολα χάνει τον δρόμο του.

ΕΡ. Με τι άλλο ασχολείστε αυτή την περίοδο;

ΑΠ. Μαζεύω κάποιο υλικό για το νέο μου βιβλίο και ασχολούμαι με τη μετάφραση ενός μυθιστορήματος που έχω αναλάβει.

ΕΡ. Είστε από τους ανθρώπους που τους αρέσει να ονειρεύονται και να κάνουν σχέδια για το μέλλον;

ΑΠ. Μα μόνο κάνοντας όνειρα για το μέλλον μπορείς να ζήσεις και να αντέξεις την πραγματικότητα. Και η τέχνη είναι ο κατεξοχήν χώρος που ενδείκνυται η ονειροπόληση. Ο Μπέρναρντ Σω έλεγε πως: «Τέχνη είναι ο μαγικός καθρέφτης που αντανακλά τα αόρατα όνειρά σου σε ορατές εικόνες».

ΕΡ. Ασχολείστε με το διαδίκτυο; Ποια είναι η γνώμη σας για τα ηλεκτρονικά περιοδικά;

ΑΠ. Το διαδίκτυο πράγματι έχει μπει για τα καλά στη ζωή όλων μας και τα ηλεκτρονικά περιοδικά έχουν το πλεονέκτημα της άμεσης δημοσίευσης των κειμένων και της ελεύθερης πρόσβασης των αναγνωστών. Όταν λοιπόν διατηρούν κάποια δεδομένα ποιότητας, τότε εξασφαλίζουν στον αναγνώστη τους μια αποδοτικότερη λειτουργία και γίνονται σημαντικά εργαλεία γνώσης.

ΕΡ. Ποια βιβλία θα προτείνατε να διαβάσουν για το καλοκαίρι οι αναγνώστες μας;

ΑΠ. Υπάρχουν πολλά καλά βιβλία που κυκλοφόρησαν πρόσφατα. Θα σταθώ στο εξαιρετικό βιβλίο του Άντονι Μάρα: «Αστερισμός ζωτικών φαινομένων», από τις

εκδ. Ίκαρος σε μετάφραση του Αχιλλέα Κυριακίδη, επειδή έχει καταφέρει να αποτυπώσει το πορτρέτο της λυτρωτικής δύναμης που μπορεί να έχει η ανθρωπιά μέσα στην ωμή πραγματικότητα του πολέμου και στο έργο του Χόρχε Γκαλάν: «Το δωμάτιο στο βάθος του σπιτιού», από τις εκδ. ΨΥΧΟΓΙΟΣ, πάλι σε μετάφραση του Αχιλλέα Κυριακίδη, ένα βαθιά ανθρώπινο βιβλίο, ισχυρό δείγμα σύγχρονου μαγικού ρεαλισμού, γραμμένο με τη γλυκύτητα του παραμυθιού και την τρυφερότητα της ποίησης από έναν δεξιοτέχνη πεζογράφο.

